

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ekologinen kompensatio ohjauskeinonäkökuilmasta

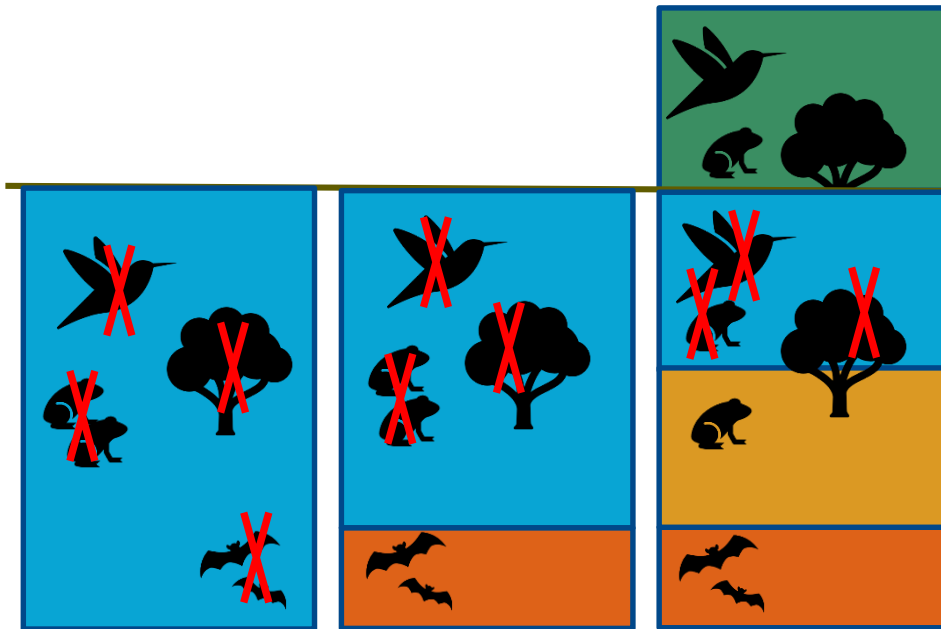
Työryhmän I kokous 12.2.2020

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ryhmän sihteeri

Ekologinen kompensatio

Toisaalla

Hanke-
alueella

Kompensointi

Ympäristön tilan taso
ennen hanketta

Aiheutuva
menetys / haitta

Haittojen
lieventäminen /
ennallistaminen

Haittojen
välttäminen

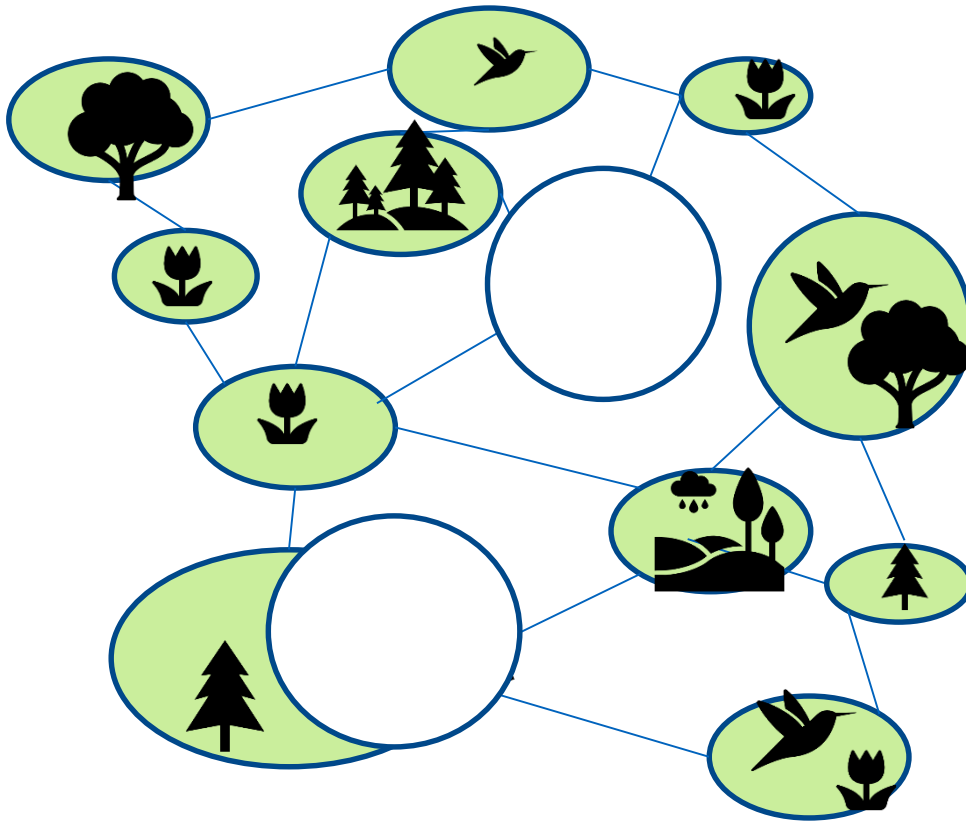
Ohjauskeinon vaikutukset

- Sisällyttää hankkeen hintaan myös biodiversiteettikustannukset
- Välillisesti kannustaa etsimään vähemmän haitallista vaihtoehtoa (välttämään bd-kustannukset), jolloin paine bd-arvoihin vältetään
- Estää luonnon monimuotoisuuden heikentymisen kompensointivelvoitteen soveltamisalaan kuuluvien arvojen osalta, vaikka poikkeusedellytykset täytyvät haittaa aiheuttavan hankkeen sallimiselle (yhteensovittaminen)
- **Ei oikorata, vaan muut poikkeusedellytykset on ensin täytyttävä**, silti sääntely nopeuttaa ja yhdenmukaistaa päätöksentekoa
- Taloudellinen kannustin maanomistajalle käyttää kiinteistöään luonnonarvojen tuottamiseen
- Voi toimia myös suojelutoiminnan rahoitusmuotona (muutkin kuin hankkeiden toteuttajat voivat hankkia tuotettuja suojeluarvoja)

Lainsäädännön nykytila

- Luonnonsuojelulain säännöksistä säädetty poikkeamismahdollisuus, vuosittain myönnetty noin 15 poikkeusta (2014-2017 otanta)
- Lieventämistoimiin voidaan velvoittaa myönnettäessä poikkeus suojelusta, koska on lievemmät haitat aiheuttava vaihtoehto
- Luonnonsuojelulaissa ei ole kompensatiovelvoitteen asettamisen mahdollistavaa säännöstä
- Suojelusta poikettaessa heikennettävien suojeltujen luontoarvojen kompensointi yksittäistapauksissa sisällytetty lupaehtoihin hakijan esittämän hakemuksen mukaisesti
- Käytäntö ollut vaihtelevaa, vastuu yksittäisellä virkamiehellä
- Käsitteellinen epäselvyys, mikä on lieventämistä ja mikä kompensatiota

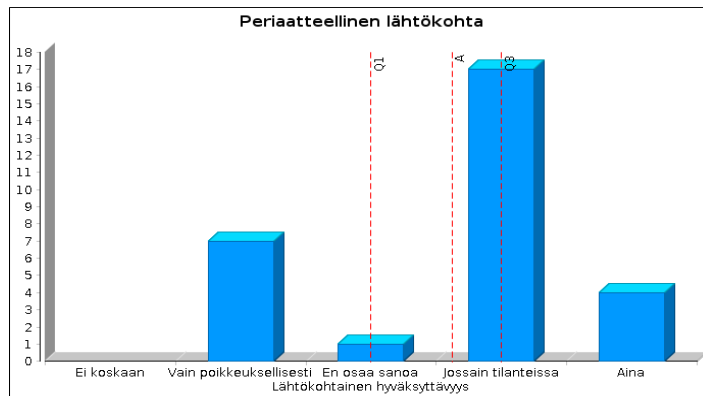
Natura 2000 -verkoston kompensointi ei ole ekologista kompensatiota

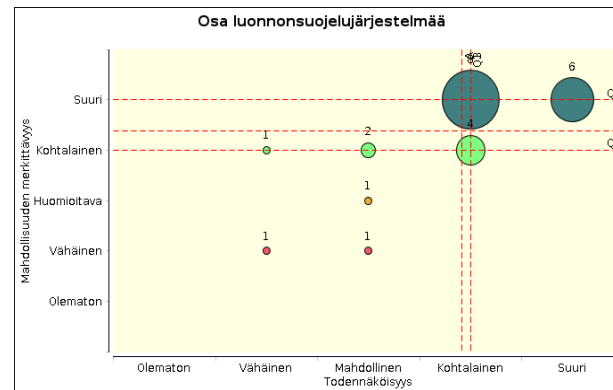
- Natura 2000 –verkoston suojelusta poikkeamisen salliminen vaatii kompensoimaan haitan *verkoston yhtenäisyydelle*, ei luonnolle itselleen
- Kompensoinnista huolimatta Suomen luonnon suojelutaso heikkenee
- Kompensointi vaaditaan vain *merkittävän* heikennyksen osalta

Delfoi-tutkimus asiantuntijoille

Ekologinen kompensatio hyväksyttävää, mutta suunniteltava hyvin

”Ympäristön ja luonnonarvojen heikentäminen voidaan sallia, jos aiheutuvat haitat korvataan sellaisenaan eli samantlaisilla arvoilla (ei rahallisesti).”

”Hyvin suunniteltu ekologisen kompensaaion järjestelmä voi toteuttaa osaltaan luonnon monimuotoisuuden suojelua.”

Suomessa asiantuntijat tunnistavat puutteellisesti suunnitellun järjestelmän riskit (lisääntyvä heikentyminen, epäluottamus järjestelmään).

Nykytila ja trendit maailmalla (OECD 2016)

2013 ekologista kompensatiota koskeva sääntely sisältyy lainsäädäntöön ainakin 56 maassa ympäri maailman ja ainakin 13 maassa sääntelyä valmisteltiin.

3 lainsäädäntöön perustuvaa järjestelmätyyppiä:

1. **hankekohtainen kompensatio** = hankkeen toteuttaja itse tai joku hänen puolestaan, usein vapaaehtoisjärjestö (NGO) toteuttaa kompensatiotoimet (usein epäonnistunut)
2. **kompensaatiotalletusjärjestelmä** = *luonnonarvopankit* toimivat tuotetuilla kompensatioilla (talletuksilla), joita hankkeen toteuttajat voivat ostaa hankkeen aiheuttamien haittojen hyvittämiseksi
3. **kompensaatiomaksujärjestelmä** = julkishallinto (valtion viranomaisen tai kunta) tai suojelujärjestö (NGO) kerää maksut haittoja aiheuttavien hankkeiden toteuttajilta ja käyttää ne luonnonsuojelutoimiin

Säätelyllä ratkaistavat asiat

Tekijä	Valinnat
Tavoite	Kokonaisheikentymättömyys Soveltamisala; toleranssi; ei kompensoitavat arvot
Ekologinen vaikuttavuus	Luontoarvovastaavuus / Ajallinen / Alueellinen
Puitteet	Mittaaminen (hankekohtainen / yhteismitallinen pisteytys) Päätöksenteon integrointi (haittojen arviointi; mitigaatiohierarkian toteutuminen; lupaehdot) Lainsäädäntö (oikeudet ja velvollisuudet)
Toteutuksen tehokkuus	Arvojen tuottaja (Hankevastaava / Viranomainen / muu toimija kompensaatiomaksulla / Luontoarvojen tuottaja) Yksittäinen / yhdistetty alue Tukimekanismi (välittäjä / rahasto / markkinat)
Valvonta	Valvonnan kohde Osallisten keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet
Varmistus	Hallintopakko / sanktiointi / taloudelliset vakuudet Suojeluratkaisu